

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อสร้างบทเรียนแบบนิทาน โดยใช้ิทานพื้นบ้านเพื่อเสริมการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการอ่านของกลุ่มตัวอย่าง และ เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนบ้านฮั่ว และ โรงเรียนบ้านผาลาด จำนวน 42 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินประสิทธิภาพของบทเรียน เป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนแบบนิทาน ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากนิทานพื้นบ้าน โดยนำคำจากบัญชีคำพื้นฐานที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2529-2531 มุ่งใช้ประกอบการสอนอ่านคำควบกล้ำ

2. แผนการสอน จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 ใช้สอนนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนนิทานพื้นบ้าน ชุดที่ 2 ใช้สอนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม สื่อ และการวัดประเมินผลแผนการสอนแต่ละชุด มีทั้งหมด 9 แผนย่อย ทำการสอนครั้งละ 3 คาบ รวมทั้งหมด 27 คาบ

3. แบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก
4. แบบสอบถาม 2 ชุด เพื่อประเมินประสิทธิภาพบทเรียน เป็นแบบสอบถามสำหรับครู 1 ชุด สำหรับนักเรียนที่ใช้บทเรียน 1 ชุด

วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงสร้างบทเรียนนิทาน นิทานพื้นบ้านโดยการนำเอาวรรณกรรม คำวช เรื่อง คำพริ้วบัวตอง ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนในระดับชั้นนี้เลือกที่ชอบที่สุดจากนิทาน 3 เรื่อง ที่ผู้วิจัยเล่าแล้วให้ลงความเห็นซึ่งก่อนจะเรียบเรียง ผู้วิจัยได้ยืมคำวชบางบทของนิทานเรื่องนี้จากสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโครงเรื่องย่อ (เสนาหา บุณยรักษ์, 2519, หน้า 174) รวมทั้งฟังเพลงพื้นเมือง (จันทร์สม สายธรวา) เพื่อเปรียบเทียบโครงเรื่อง โครงเรื่องโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนักแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยบางส่วนต่างกัน ไปบ้างตามลักษณะของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยได้เรียบเรียงนิทานโดยพยายามให้มีคำควบกล้ำอยู่ให้มากที่สุด โดยให้มีลักษณะ เป็นบทร้อยกรอง จากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยตรวจสอบ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือ เด็กและวัฒนธรรมพื้นบ้านตรวจสอบ ผู้วิจัยได้นำบทเรียนไปทดลองให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนต่างๆ ได้ทดลองอ่าน ผลปรากฏว่า นักเรียนในระดับนี้ชอบมาก จากนั้นจึงได้นำไปวาดภาพประกอบ และนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง ในด้านแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมบทเรียนไปยังกลุ่มตัวอย่างครู ตามโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนละ 1 ชุด โดยส่งผ่านศึกษาพิเศษอำเภอ อำนวย ได้รับแบบสอบถามคืนมาคิดเป็นร้อยละ 87 ส่วนการดำเนินการทดลองใช้บทเรียน ผู้วิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยทำการทดสอบก่อนเรียนพร้อมกับคัดเลือกและจับคู่กลุ่มตัวอย่างไปพร้อมกัน จากนั้นก็ดำเนินการสอนไปตามแผนการสอนที่วางไว้ โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งกลุ่มตัวอย่างห่างกัน 9 กิโลเมตร ในการสอนภาคเช้าผู้วิจัยทำการสอนที่กลุ่มทดลอง จากนั้นเดินทางไปสอนกลุ่มควบคุมในภาคบ่าย รวมเวลาทำการสอนทั้งหมด 9 วัน จากนั้นจึงนำเอาผลการทดลองและข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ เสนอผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่ประเมินบทเรียนตามหัวข้อต่างๆ คือ
 - ความเหมาะสมทั่วไป
 - ความยากง่าย
 - ประโยชน์ต่อการเรียน
 - ประโยชน์ต่อการสอนของครู
 - ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ส่วนใหญ่ เกี่ยวกับบทเรียนนิทานพื้นบ้าน ที่สร้างขึ้นอยู่ที่ระดับ 4 และ 5 ซึ่งหมายถึงว่าบทเรียนอยู่ในระดับดี และดีมาก

2. ความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับบทเรียน มีความคิดเห็นในทางที่ดีทุกประเด็น

3. ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้ ปรากฏว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบด้วยค่าที แสดงว่าเมื่อนักเรียนเรียนด้วยบทเรียนนิทานพื้นบ้านแล้ว มีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนของกลุ่มควบคุมก็ปรากฏว่าหลังจากที่เรียนด้วยแบบเรียนภาษาไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบด้วยค่าที แสดงว่าเมื่อนักเรียนเรียนแล้วก็มีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

ก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

ส่วนการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้น เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบด้วยค่าที ซึ่งแสดงว่ากลุ่มทดลอง มีสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทางด้านความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนมากอยู่ในระดับดี และดีมาก ซึ่งหมายถึงว่าบทเรียนนี้ อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการสอนสำหรับนักเรียนในระดับชั้นนี้ได้ดี อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ครูส่วนมากพอใจที่มีบทเรียนเสริมที่จะสอนในเรื่องคำควบกล้ำ ซึ่งส่วนใหญ่ในการสอนเรื่องคำควบกล้ำนี้ ครูมักสอนให้เด็กจำเป็นคำ ๆ ไป ซึ่งยากเมื่อมีการนำเอาคำเหล่านี้มาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวที่อ่านได้เข้าใจ สนุกสนาน ก็จะทำให้เด็กเรียนเข้าใจความหมายของคำได้ดีกว่าการสอนเป็นคำ ๆ

1.2 ครูส่วนใหญ่พอใจที่ผู้วิจัยได้นำเอานิทานพื้นบ้านมาเรียบเรียงใหม่ ให้เป็นนิทานสำหรับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงรายที่ต่างก็มีความเห็นว่าการนำเอานิทานพื้นบ้านไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนการสอนภาษาไทย มีประโยชน์มาก (อุทัย วรสุวรรณรักษ์, 2525, หน้า 103)

1.3 สำหรับด้านนักเรียนผู้ใช้นั้น บทเรียนเร้าความสนใจได้ดี ซึ่งเป็นเพราะนอกจากจะเป็นนิทานที่เด็กชอบแล้ว บทเรียนได้แต่งเป็นร้อยกรองซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่เด็กชอบ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นและงานวิจัยของหลายท่าน อาทิ วันเพ็ญ ชาติวากร ยุพา ขนอนคราม สรุปได้ว่าตามธรรมชาติของเด็ก จะมีนิสัยรักและชื่นชอบเนื้อเรื่องที่ เป็นบทร้อยกรองเพราะคำร้อยกรองมีเสียงสัมผัสกัน มีจังหวะที่คล้ายเสียงดนตรี มีความไพเราะ ท่องจำได้คล่องปาก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและเร็ว ช่วยได้มากในการเรียน อ่านคำ เขียนคำ และสะกดคำ (วันเพ็ญ ชาติวากร, 2516, ยุพา ขนอนคราม, 2520)

1.4 บทเรียนนิทานเรื่อง กำพรวัวบวตอง ตรงกับความสนใจของนักเรียนในระดับนี้ ข้อสังเกตที่พบขณะที่ผู้วิจัยใช้นิทานเรื่องนี้สอนหรือจากการที่นำไปทดลองให้เด็กอ่าน มีครูผู้สอนบางท่านนำไปอ่านให้เด็กฟัง ในหลาย ๆ สถานที่ ซึ่งเด็กมีความแตกต่างกันทุกด้าน ไม่ว่าจะในชนบทหรือในเมืองก็ตาม เด็กจะชอบมาก สามารถหยิบยกเอานิสัยใจคอของตัวละครมาวิจารณ์ เด็กบางคนร้องไห้ บางคนบอกว่าตนเองจะเป็นคนดี ไม่ทำให้แม่ต้องเสียใจ เหมือนตัวละครในเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่านิทานสามารถกระตุ้นทำให้เด็กเรียนมีพฤติกรรมไม่สัมฤทธิ์สูง มุ่งมั่นจะแก้ปัญหาต่าง ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ (สุขสมร ประพัฒน์ทอง, 2523, หน้า 31-36) ถ้าหากนิทานเป็นเรื่องใกล้ความจริง จะพัฒนาจิตลักษณะของเด็กดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชีวิตเด็กจริง ๆ (ดิกัน จอห์นสัน และชอลซ์ อังโน พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข, 2525, หน้า 30)

1.5 ภาพประกอบของบทเรียนตรงกับความสนใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิ แตรสังข์ ที่วิจัยเกี่ยวกับเรื่องแบบและสี และขนาดของภาพประกอบของแบบเรียน ซึ่งสรุปได้ผลว่า เด็กประถมศึกษาตอนต้นชอบภาพลายเส้นที่ไม่ค่อยมีรายละเอียดมากนัก ชอบภาพเต็มหน้าและครึ่งหน้าพอ ๆ กัน (วุฒิ แตรสังข์, 2514, อ้างใน สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528, หน้า 24)

2. ผลการวิเคราะห์ผลการทดลอง ปรากฏว่า สัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้นิทานพื้นบ้านเสริมการสอนอ่าน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อาจเนื่องจากว่า

2.1 บทเรียนเป็นนิทาน และลักษณะของคำประพันธ์เป็นบทร้อยกรอง ทำให้เด็กชอบและพอใจ เพราะอ่านง่าย จำได้ง่าย สอดคล้องกับวัยของนักเรียนในระดับนี้

2.2 ในด้านการเรียนการสอน ครูใช้วิธีทำให้นักเรียนมีกิจกรรมร่วม ในการได้ระบายสีภาพประกอบ ซึ่งนักเรียนสนใจและสนุกสนานในกิจกรรมนี้ และส่งผลถึงความคงทนในการเรียนของนักเรียน การระบายสี ทำให้ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดจาก เรื่องที่ได้อ่าน

ข้อคิดที่ได้จากการวิจัย

1. การสร้างบทเรียนเสริมการสอนอ่าน หรือหนังสืออ่านประกอบ ถ้าหากต้องการให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของกระดาษ การพิมพ์สีจะต้องใช้งบประมาณมาก ถ้าหากต้องการสร้างแบบเรียนเสริมสำหรับนักเรียน ควรใช้งบประมาณสูงพอสมควร หากไม่พิมพ์สีจะใช้ภาพขาวดำแล้วให้เด็กระบายสีก็ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

2. ควรสร้างหนังสืออ่านประกอบ โดยใช้นิทานพื้นบ้านเรื่องอื่นๆ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ เช่น ให้อ่านกับครู วาดภาพ เขียนคำบรรยาย หรือให้นักเรียนช่วยกันหาภายใต้การแนะนำของครู

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การสร้างแบบเรียนเพื่อเสริมการสอนอ่าน ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่านได้เร็วและดีขึ้น ครูควรรหาแนวทางในการสร้างแบบเรียนเสริมต่าง ๆ ให้มากขึ้น อาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเขียน การวาดภาพประกอบด้วยก็ได้

1.2 ในการนำเอาแบบเรียนเสริมเล่มนี้ไปใช้สอน ครูควรจะใช้สื่อหลายๆ อย่างประกอบกัน เช่น เพลง เกม บัตรคำ รูปภาพ

1.3 ครูควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการนำเอาวรรณกรรมพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น เพลง กล่อมเด็ก มาเสนอ อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มโรงเรียน แล้วช่วยกันสร้างแบบเรียนเสริม ซึ่งอาจใช้ประกอบการสอนวิชาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยก็ได้ เพราะการประยุกต์สิ่งที่มีในท้องถิ่นเป็นนวัตกรรม การศึกษาอย่างหนึ่ง ครูสามารถริเริ่มและนำความคิดการประยุกต์ของพื้นบ้านไปปรับใช้ในวิชาต่างๆ เพราะนอกจากจะอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนแล้ว ยังเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนและประชาชนมองเห็นคุณค่าและรักท้องถิ่น

1.4 ควรมีการนำเอานิทานที่เหมาะสมมาทำเป็นแบบเรียนเสริมเนื้อหาวิชาอื่นๆ เช่น จริยศึกษา เพราะนิทานช่วยปลูกฝังคุณธรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพราะนักเรียนจะได้รูปแบบที่ดีจากตัวละคร นักเรียนจะต้องการเลียนแบบตัวละครที่มีคุณธรรม นำไปเป็นแบบอย่าง ในทางปฏิบัติ ส่วนตัวละครที่ไม่ดี จะนำไปเปรียบเทียบกับคนที่ทำไม่ถูกต้อง

1.5 ควรสนับสนุนให้มีการนำเอาคำขอเรื่องอื่น ๆ อีกหลายเรื่องของล้านนาไทยที่น่าสนใจมาพิมพ์ใหม่ การนำมาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นบทร้อยกรอง หรือร้อยแก้วด้วยภาษาไทยกลาง เพื่อให้นักเรียนในภาคเหนือได้อ่าน จะได้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เป็นการอนุรักษ์ให้นักเรียนได้รู้จักสิ่งที่มีค่าในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยที่นำเอานิทานพื้นบ้านมาสร้างบทเรียนเสริมในส่วนเนื้อหาต่างๆ ของวิชาภาษาไทย เช่น เรื่อง อักษรนำ หรือสอนเสริมในระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรมีการนำวรรณกรรมพื้นบ้านอื่นๆ เช่น เพลงกล่อมเด็ก คำว้อ เพลงลูกทุ่ง มาประกอบการสอนในเนื้อหาวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ของการนำเอาสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ิทานพื้นบ้านกับวรรณกรรมพื้นบ้านอื่นๆ เช่น เพลงกล่อมเด็ก ดนตรีพื้นเมือง มาใช้ประกอบการสอนวิชาภาษาไทย เช่น ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ิทานพื้นบ้าน กับดนตรีพื้นเมือง ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้าน ในท้องถิ่นต่างๆ ไน้แม่ สักคมวิทยา ชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ความเชื่อ ที่ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นต่างๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved